

Rečnik tvojih prava: Užički centar za prava deteta pokreće ediciju Opštih komentara UN!

Da li znaš da tvoja prava nisu samo spisak želja, već ozbiljni međunarodni zakoni? Glavni dokument koji te štiti zove se **Konvencija o pravima deteta**. Međutim, pošto su zakoni često napisani komplikovanim jezikom, odrasli koji donose odluke o tebi ponekad nisu sigurni kako da ih tačno primene u stvarnom životu.

Zato Užički centar za prava deteta, u saradnji sa organizacijama koje rade sa decom i za decu, započinje rad na posebnoj ediciji (zbirci) **Opštih komentara Komiteta za prava deteta UN**.

Ovaj veliki korak se realizuje u okviru projekta „**Prava deteta su ljudska prava**“, koji podržava Delegacija Evropske unije. Ceo ovaj stručni proces vodiće **prof. dr Nevena Vučković Šahović**, ekspertkinja koja je i sama bila članica ovog važnog Komiteta Ujedinjenih nacija u Ženevi! Njen zadatak je da obezbedi da prevodi budu tačni i pravilno tumačeni.

Šta su to „Opšti komentari“ i zašto su nam važni?

Zamisli da je Konvencija o pravima deteta osnovna mapa, a da su Opšti komentari detaljna uputstva i putokazi koji objašnjavaju kako da bezbedno stigneš do cilja. Njih piše Komitet za prava deteta UN još od 2001. godine kako bi državama, sudijama, nastavnicima i roditeljima tačno objasnio šta moraju da urade da bi tvoja prava bila potpuno poštovana.

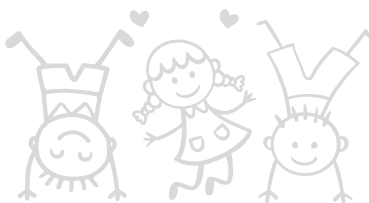
Do sada je usvojeno **26 ovakvih dokumenata**. Oni objašnjavaju tvoja prava u školi, pravo da se tvoj glas čuje, zaštitu od nasilja, ali i moderne izazove poput tvojih prava na internetu ili u borbi protiv klimatskih promena.

Nažalost, u Srbiji mnogi od ovih važnih dokumenata nikada nisu bili prevedeni na srpski jezik ili su prevodi postali zastareli. Zbog toga stručnjaci (sudije, profesori, socijalni radnici) nisu uvek imali lak pristup ovim međunarodnim pravilima. Ova nova edicija menja sve – ona donosi jasne alate koji će direktno unaprediti svakodnevni život dece u Srbiji!

Kako će izgledati svako izdanje?

Svaki dokument u ovoj ediciji biće napravljen tako da bude korisan i odraslima, ali i tebi! Svaka će imati četiri ključna dela:

1. **Zvaničan prevod** – tačan i stručan tekst Opšteg komentara za pravnike i institucije.
2. **Vodič za čitanje** – skraćeni pregled glavnih poruka i praktičnih saveta za stručnjake.
3. **Vodič za decu** – deo napisan **specijalno za tebe i tvoje vršnjake**, jednostavnim jezikom i kroz primere iz svakodnevnih situacija.
4. **Preporuke za dalje istraživanje** – spisak članova zakona, literature i sudske prakse za one koji žele da znaju više.

Bukvalno svima! Od tvojih roditelja, nastavnika i vaspitača, preko studenata i organizacija civilnog društva, pa sve do sudija, advokata i donosilaca odluka u državi. I što je najvažnije - namenjena je *samoj deci i mladima*.

Naslovi prvih izdanja koja stižu uskoro!

Rad započinjemo sa prvih sedam tema:

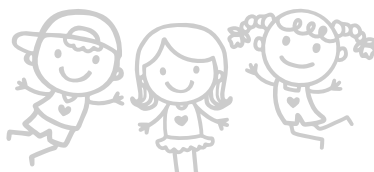
- Opšti komentar br. 1 – Ciljevi obrazovanja (Ovo izdanje stiže vrlo brzo!)
- Opšti komentar br. 9 – Prava dece sa invaliditetom
- Opšti komentar br. 12 – Pravo deteta da bude saslušano i da se njegovo mišljenje uvaži
- Opšti komentar br. 13 – Pravo deteta na zaštitu od svih oblika nasilja
- Opšti komentar br. 14 – Tvoj najbolji interes (da on uvek bude na prvom mestu)
- Opšti komentar br. 20 – Ostvarivanje tvojih prava tokom adolescencije (perioda odrastanja)
- Opšti komentar br. 25 – Tvoja prava u digitalnom okruženju i na internetu

Pogled u budućnost: Zajednički jezik o pravima

Vizija ovog projekta jeste da deca i odrasli u Srbiji konačno progovore *zajedničkim jezikom kada su u pitanju prava deteta*. Kada svi podjednako dobro razumemo pravila, lakše možemo da menjamo zakone i popravljamo svet oko nas. Plan je da ova edicija raste i da postane otvorena digitalna platforma sa infografikama, kratkim vodičima i primerima dobre prakse u našim školama i gradovima.

Kompletna mapa razvoja tvojih prava - svi komentari na jednom mestu

- Opšti komentar br. 1 (2001) – Ciljevi obrazovanja
- Opšti komentar br. 2 (2002) – Uloga nezavisnih nacionalnih institucija za ljudska prava u unapređenju i zaštiti prava deteta
- Opšti komentar br. 3 (2003) – HIV/AIDS i prava deteta
- Opšti komentar br. 4 (2003) – Zdravlje i razvoj adolescenata u kontekstu Konvencije o pravima deteta
- Opšti komentar br. 5 (2003) – Opšte mere za sprovođenje Konvencije o pravima deteta
- Opšti komentar br. 6 (2005) – Postupanje prema deci bez pratnje i razdvojenoj od roditelja van zemlje porekla
- Opšti komentar br. 7 (2005) – Ostvarivanje prava deteta u ranom detinjstvu
- Opšti komentar br. 8 (2006) – Pravo deteta na zaštitu od telesnog kažnjavanja i drugih okrutnih ili ponižavajućih oblika kažnjavanja
- Opšti komentar br. 9 (2006) – Prava dece sa invaliditetom
- Opšti komentar br. 10 (2007) – Prava deteta u maloletničkom pravosuđu

- Opšti komentar br. 11 (2009) – Prava dece pripadnika autohtonih naroda prema Konvenciji o pravima deteta
- Opšti komentar br. 12 (2009) – Pravo deteta da bude saslušano
- Opšti komentar br. 13 (2011) – Pravo deteta na zaštitu od svih oblika nasilja
- Opšti komentar br. 14 (2013) – Pravo deteta da njegov najbolji interes bude od prvenstvenog značaja
- Opšti komentar br. 15 (2013) – Pravo deteta na najviši mogući standard zdravlja
- Opšti komentar br. 16 (2013) – Obaveze država u vezi sa uticajem poslovnog sektora na prava deteta
- Opšti komentar br. 17 (2013) – Pravo deteta na odmor, slobodno vreme, igru, rekreaciju, kulturni život i umetnost
- **Opšti komentar br. 18 (2014)** – Zajednička opšta preporuka CEDAW br. 31 / Opšti komentar CRC br. 18 o štetnim praksama
- Opšti komentari br. 19–23 (2016–2017) – Javno budžetiranje za prava deteta; prava adolescenata; deca u uličnoj situaciji; opšti principi u kontekstu migracija; obaveze država prema deci u međunarodnim migracijama
- Opšti komentar br. 24 (2019) – Prava deteta u sistemu dečje pravde
- Opšti komentar br. 25 (2021) – Prava deteta u digitalnom okruženju
- Opšti komentar br. 26 (2023) – Prava deteta i životna sredina, sa posebnim osvrtom na klimatske promene
- Opšti komentar br. 27 (u pripremi / nacrt) – Pravo deteta na pristup pravdi i delotvornom pravnom leku

